

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTAB O'QITUVCHILARI UCHUN

QO'LLANMA

Sinf: 4-sinf

Fan: "Tarbiya"

Dars mavzusi: "Xatti-harakatlarimizni qanday nazorat qilamiz?"

Dars davomiyligi: 45 daqiqa

Dars maqsadi:

1. Axloq qoidalariga amal qilishning ahamiyatini tushuntirish.
 2. O'quvchilarga o'z huquqlarini bilish va o'zgalar huquqlarini hurmat qilishga asoslangan axloqiy va huquqiy madaniyatni shakllantirish.
 3. Xatti-harakatlarini nazorat qilish orqali shaxsiy mas'uliyat va jamiyatga bo'lgan munosabatni rivojlantirish.
 4. Odamlar bilan munosabatlarda hurmat va axloq qoidalariga rioya qilish.
-

Kutilayotgan natijalar:

1. O'quvchilar axloq qoidalarini tushunib, ularga amal qilishga harakat qilishadi.
 2. O'quvchilar o'z huquqlarini bilish va ularni hurmat qilishga oid asosiy ko'nikmalarga ega bo'lishadi.
 3. Shaxsiy xatti-harakatlarini nazorat qilish va axloqiy qarorlar qabul qilishni o'rganishadi.
 4. Hurmat va axloq qoidalarini hayotga tatbiq etishda o'zaro munosabatlarda mas'uliyatni his qilishadi.
-

Metodlar:

- Rolli o'yinlar: O'zgalar huquqlarini hurmat qilish, axloq qoidalariga amal qilish bo'yicha amaliy topshiriq;
 - Blits so'rov: Axloq va huquq, xatti-harakatlarni nazorat qilish bo'yicha savollar;
 - Suhbat: O'z huquqlarimizni bilish, axloq qoidalariga amal qilishga oid muhokama;
 - Hikoya: Axloq va huquqni hurmat qilish haqidagi misollar.
-

Foydalaniladigan materiallar:

- Tasvirlar: Axloq qoidalari, o'z huquqlarini bilish va hurmat qilish haqidagi tasvirlar.
- Kartochkalar: Turli holatlar va xatti-harakatlar bilan bog'liq axloqiy masalalar.

- Rasm: Turli vaziyatlardagi axloqiy xulq-atvorlarni tasvirlaydigan rasm.
-

Dars qismlari:

1. Darsga kirish (5 daqiqa)

- O'qituvchi: "Bugun biz xatti-harakatlarimizni qanday nazorat qilish haqida gaplashamiz. Axloq qoidalariga amal qilish, o'z va o'zgalar huquqlarini hurmat qilish hayotimizni qanday yaxshilashga yordam beradi? Kim menga axloq qoidalari haqida aytib bera oladi?"
 - Suhbat: "Qanday qilib axloq qoidalariga amal qilish mumkin? Bizning xatti-harakatlarimiz jamiyatda qanday ta'sir ko'rsatadi?"
-

2. Mavzuni tushuntirish (10 daqiqa)

Axloq qoidalari:

- Ta'rif: "Axloq qoidalari — bu odamlar o'rtasidagi munosabatlar, xulq-atvor va jamiyatdagi tartibni belgilaydigan qoidalar va me'yorlardir."
- Misol: "Axloqli odamlar boshqalarga hurmat bilan munosabatda bo'lishadi, tartibga rioya qiladi va o'z his-tuyg'ularini boshqaradilar."

O'z huquqlarimizni bilish:

- Ta'rif: "Har bir insonning huquqlari bor. Bizning huquqlarimiz bizga erkinlik va to'g'ri munosabat olish imkoniyatini beradi."
- Misol: "Har kimning ta'lim olish huquqi bor. Bu huquq qonun bilan belgilangan bo'lib, davlat tomonidan himoya qilinadi."

O'zgalar huquqlarini hurmat qilish:

- Ta'rif: "Har bir insonning huquqlariga hurmat qilish — jamiyatda tinchlik va o'zaro hurmatni saqlash uchun muhimdir."
 - Misol: "Boshqalarning huquqlarini hurmat qilish orqali ular bilan yaxshi munosabatda bo'lamiz va jamiyat farovonligini saqlaymiz."
-

3. Hayotiy vaziyatlar (Keys) (10 daqiqa)

Keys 1:

- Holat: "Maktabda bir o'quvchi tanaffusda musiqani baland ovozda eshitib, sizga halaqit beradi. Unga qanday munosabatda bo'lish kerak?"
 - Savollar:
 1. Bu vaziyatda qanday hurmat va axloq qoidalarini bajarish mumkin?

2. Bu holatda siz o‘z huquqlaringizni hurmat qilib, boshqalarga qanday munosabatda bo‘lishingiz mumkin?

Keys 2:

- Holat: "Sinf doshingiz sizga qo‘pol so‘zlar bilan muomala qildi. Bunday vaziyatda nima qilish kerak?"
 - Savollar:
 1. Siz o‘z huquqlaringizni qanday himoya qilishingiz kerak?
 2. Axloq qoidalariga rioya qilishning ahamiyati qanday?
-

4. Rolli o‘yinlar (10 daqiqa)

Rolli o‘yin 1:

- Holat: Samar maktabdagi imtihon uchun tayyorlanmoqda.
 - Bir kuni u o‘qituvchisiga:
— “Ustoz, agar men sizning qo‘shimcha ishlaringizga yordam bersam, imtihonda sizdan yaxshi baho olishim mumkinmi?” — dedi.
Samar o‘zining yaxshi natijalariga va axloqiga tayanib, o‘qituvchidan yengillik so‘rayapti.
 - Savol: Samar axloqan to‘g‘ri ish qildimi?
 - O‘qituvchining javobi:
Yo‘q. Menga yaxshi natijalaring va xulqing sababli shart qo‘yishing — bu axloqsizlik. Axloqiy jihatdan sen faqat o‘z bilimingga tayanib natijaga erishishing kerak. Boshqalarga shart qo‘yish yoki yordamni almashishga urinish — noto‘g‘ri. Bu boshqa sinfdoshlaringning huquqlariga salbiy ta‘sir qiladi.
-

5. Blitz so‘rov (5 daqiqa)

- Savollar:
 1. Axloq qoidalariga rioya qilishning ahamiyati nimada?
 2. Nima uchun o‘zgalar huquqlarini hurmat qilish kerak?
 3. Xatti-harakatlarni nazorat qilish bizga qanday yordam beradi?
-

6. Darsni yakunlash (5 daqiqa)

- O‘qituvchi: "Biz bugun axloq qoidalariga amal qilish, o‘z huquqlarimizni bilish va o‘zgalar huquqlarini hurmat qilishning ahamiyatini o‘rgandik. Har biringiz o‘z xatti-harakatlaringizni nazorat qilib, faol va madaniyatli fuqaro bo‘lishga harakat qiling."
- Suhbat: "Har kuni axloq qoidalariga amal qilish orqali hayotimiz va jamiyatimiz yaxshilanadi."